

Jaren zeventig

Achtergrond - 1 juni 2004

Grootste minderheid vanaf 1972

Grafik: A. Mangler

Discussie over de keerzijde van arbeidsmigratie

In de jaren zeventig komt er voor het eerst een discussie op gang over de voor- en nadelen van het werven van arbeidskrachten in het buitenland. Tijdens de jaren ervoor had men de gastarbeiders vooral beschouwd als arbeidskrachten. Deze mensen waren bereid het vuile werk in de industrie op te knappen en leverden op die manier een waardevolle bijdrage aan de economische ontwikkeling van Duitsland. In het dagelijkse leven werd men verder niet geconfronteerd met hun aanwezigheid, omdat zij het grootste deel van de tijd werkten of in hun gemeenschappelijke onderkomens uitrustten. Met de komst van vrouw en kinderen gaan de gastarbeiders ook meer eisen stellen aan hun levensomstandigheden: de islam doet haar intrede in het openbare leven met de oprichting van moskeeën, men verhuist naar reguliere woningen, en in sommige wijken verschijnen speciale Turkse winkels. Deze verandering, waarnaar de schrijver Max Frisch verwijst met zijn beroemde uitspraak 'Wir riefen Arbeitskräfte, und es kamen Menschen', vindt plaats in tijden dat het economische slechter begint te gaan en de werkloosheid oploopt. Gastarbeiders zijn niet langer een puur exotisch verschijnsel. Meer en meer krijgt men oog voor de problemen die horen bij het opkomen van culturele minderheden.

Gastarbeiders in de DDR

Ook de [DDR](#) haalt vanaf het einde van de jaren zeventig arbeidskrachten uit het buitenland, om leemtes in de productie op te vullen. Anders dan bij de gastarbeiders in de Bondsrepubliek worden zij niet individueel, maar collectief per staatsverdrag geworven. In totaal komen 90.000 [Vertragsarbeiter](#) naar de DDR, waarvan twee derde afkomstig is uit Viëtnam.

Hun oponthoud is van beperkte duur en gezinshereniging is niet toegestaan. Omdat integratie in de DDR-samenleving niet gewenst is, worden de arbeiders onderworpen aan een streng regime. In de wooncomplexen zijn controleurs aanwezig om te bepalen wie een bezoek mag brengen aan de bewoners.

Niet alleen de DDR-bedrijven profiteren van de werknemers, ook de landen van herkomst. De emigranten moeten een deel van hun inkomen direct doorsturen naar de staatskas van hun land van herkomst.

Herkomst

Het onderstaande diagram laat zien uit welke landen allochtonen oorspronkelijk afkomstig zijn. Het valt op dat dit voornamelijk landen zijn waar vóór 1973 de gastarbeiders vandaan kwamen. Veel van hen, met name Turken, zijn in Duitsland gebleven.

Dit is een artikel gedownload via [duitslandinstituut.nl](https://www.duitslandinstituut.nl).

Artikel: <https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/3851/jaren-zeventig>